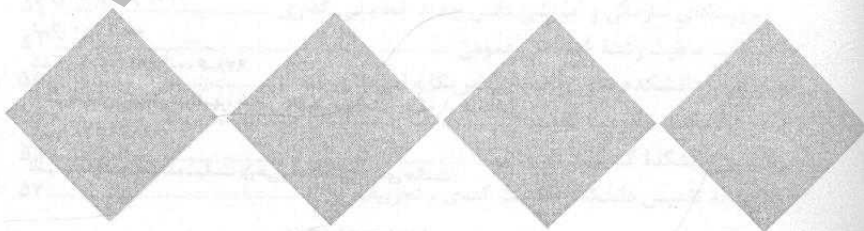

دانشکده حکمرانی؛
مطالعه تطبیقی دانشکده‌های
حکمرانی منتخب جهان

محمد عبدالحسین زاده

دکتر مهدی عبدالحمید

پژوهشکده سیاست پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت

کارگروه حکمرانی

سرشناسه: عبدالحسین زاده، محمد، ۱۳۷۱ -

عنوان و نام پدیدآور: دانشکده حکمرانی: مطالعه تطبیقی دانشکده‌های حکمرانی منتخب جهان/

محمد عبدالحسین زاده، مهدی عبدالحمید

ملاحظات نشر: تهران: پژوهشکده سیاست پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت، انتشارات، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۱۹۷ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۵۴۴-۲-۴

وضعیت فهرست‌ریسی: فسا

موضوع: دانشنامه‌ها و سانس علمی مدیریت دولتی

موضوع: public administration colleges

شناسه افزوده: عبدالحمید، مهدی، ۱۳۶۲

شناسه افزوده: پژوهشکده سیاست پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت، کارگروه حکمرانی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۱۳۵۲ ۴۱/ع LB۲

رده بندی دیویی: ۳۷۸/۱۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۸۴۴۳۳

تاریخ درخواست: ۱۳۹۶/۱/۱۵

تاریخ پاسخگویی:

کد پیگیری: 5078404

عنوان: دانشکده حکمرانی (مطالعه تطبیقی دانشکده‌های حکمرانی منتخب جهان)

مؤلفان: محمد عبدالحسین زاده، دکتر مهدی عبدالحمید (عضو هیأت علمی دانشکده علوم و صنعت ایران)

ویراستار: آفاق عابدینی بروجردی

صفحه آرا: زهرا کشاورز

زمان انتشار: بهار ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۵۴۴-۲-۴

نشانی: تهران، خیابان بزرگمهر، خیابان شهید سرپرست، پلاک ۱، طبقه اول

تلفن: ۶۶۹۷۴۳۲۸

ناشر: انتشارات پژوهشکده سیاست پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت

❖ فهرست

۱۰.....	پیشگفتار.....
۱۲.....	مقدمه.....
۱۵.....	فصل اول: مفهوم شناسی و ضرورت تشکیل دانشکده های حکمرانی.....
۱۵.....	تعریف دانشکده حکمرانی.....
۱۷.....	تاریخچه دانشکده های حکمرانی.....
۱۹.....	سیر توسعه و گسترش دانشکده های حکمرانی.....
۲۴.....	ضرورت تشکیل دانشکده های حکمرانی.....
۲۷.....	ضرورت دانشکده حکمرانی از منظر آموزش تحلیلگران خطمشی.....
۲۷.....	ضرورت دانشکده حکمرانی از منظر رویکرد میان رشته ای.....
۲۸.....	ضرورت دانشکده حکمرانی از منظر واسطه گری در نظام خطمشی.....
۲۹.....	ضرورت دانشکده حکمرانی از منظر تربیت کادر متخصص.....
۳۰.....	ویژگی های دانشکده های حکمرانی.....
۳۰.....	تعامل با محیط.....
۳۰.....	بینش کل نگر و راهبردی.....
۳۱.....	توجه به واقعیت های سیاسی.....
۳۱.....	اهداف تأسیس دانشکده های حکمرانی.....
۳۵.....	مأموریت و کارکردهای دانشکده حکمرانی.....
۳۸.....	اثرگذاری دانشکده های حکومت و خطمشی عمومی.....
۴۱.....	دانشکده حکمرانی، بازیگر عرصه خطمشی عمومی.....
۴۱.....	سازوکارهای مختص دانشکده حکمرانی.....
۴۲.....	جذب دانشجو.....
۴۳.....	کادر آموزشی و اعضای هیئت علمی.....
۴۴.....	نظام آموزشی در دانشکده های حکمرانی.....
۴۷.....	برنامه درسی.....
۴۸.....	آموزش خطمشی عمومی.....
۵۱.....	ضرورت های سازمانی و آموزشی دانش جدید خطمشی گذاری.....
۵۱.....	شناخت ماهیت رشته خطمشی عمومی.....
۵۵.....	فصل دوم: دانشکده های حکمرانی امریکا و امریکای شمالی.....
۵۵.....	الف) دانشکده حکومت کندی.....
۵۵.....	تأسیس دانشکده کندی.....
۵۷.....	تاریخچه تأسیس دانشکده حکومت کندی و تجربیات آن.....

۶۴	تجربه‌هایی از دانشکده حکومت کندی
۶۸	دلایل تأسیس دانشکده حکومت کندی
۶۸	تأمین مالی دانشکده حکومت کندی
۷۰	خدمات مالی دانشکده به دانشجویان
۷۰	قدرت نفوذ و تأثیر دانشکده حکومت کندی
۷۱	فارغ‌التحصیلان و سیاستمداران دانشکده حکومت کندی
۷۳	وضعیت نظام آموزشی دانشکده حکومت کندی
۷۵	اهداف آموزشی دانشکده
۷۶	نحوه پذیرش دانشجو در دانشکده کندی
۷۷	زندگی دانشجویی در دانشکده کندی
۷۸	دوره‌های تحصیلی و برنامه‌های آموزشی
۷۹	رشته‌های تحصیلی دانشکده حکومت کندی
۸۳	(ب) دانشکده حکومت هلمز دانشگاه
۸۳	تاریخچه تأسیس دانشکده حکومت هلمز
۸۴	بنیاد جسی
۸۴	هدف از تأسیس دانشکده حکومت هلمز
۸۵	نظام آموزشی در دانشکده حکومت هلمز
۸۵	برنامه درسی و رشته‌های درسی دانشکده حکومت هلمز
۸۷	دوره کارشناسی ارشد خط‌مشی عمومی
۸۷	دوره‌های کارآموزی در دانشکده حکومت هلمز
۸۸	چگونگی ارتباط با دانشجو در دانشکده حکومت هلمز
۸۸	تأمین مالی، بورس و شهریه در دانشکده حکومت هلمز
۸۹	خوابگاه و زندگی دانشجویی در دانشکده حکومت هلمز
۹۰	(ج) دانشکده حکومت و خدمات عمومی بوش
۹۰	تاریخچه تشکیل دانشکده حکومت و خدمات عمومی بوش
۹۱	چشم‌انداز و مأموریت دانشکده حکومت بوش
۹۴	موقعیت مکانی دانشکده حکومت بوش
۹۵	تسهیلات و خدمات مالی
۹۷	وضعیت آموزشی دانشکده
۹۸	رشته‌های درسی
۹۹	دوره کارشناسی‌ارشد امور بین‌الملل
۱۰۰	دوره کارشناسی‌ارشد مدیریت و خدمات عمومی
۱۰۳	کارشناسی‌ارشد مدیریت و خدمات عمومی (دوره آنلاین)

۱۰۴	مؤسسات پژوهشی وابسته به دانشکده حکومت بوش
۱۰۴	مؤسسه علم، فناوری و خطمشی عمومی
۱۰۴	مؤسسه تجارت، اقتصاد و خطمشی عمومی موسباکر
۱۰۴	مؤسسه امور بین الملل اسکوکرافت
۱۰۶	(د) دانشکده حکمرانی و خطمشی عمومی تورنتو
۱۰۶	اهداف تأسیس دانشکده حکمرانی تورنتو
۱۰۷	برنامه درسی و وضعیت آموزشی دانشکده حکمرانی تورنتو
۱۰۸	کارآموزی در دانشکده حکمرانی تورنتو
۱۰۸	پذیرش دانش و در دانشکده حکمرانی تورنتو
۱۰۹	پژوهش در دانشکده حکمرانی و خطمشی عمومی تورنتو
۱۱۰	بورس های تحصیلا
۱۱۰	ارتباطات ملی بین المللی دانشکده حکمرانی تورنتو
۱۱۱	فعالیت های جانبی
۱۱۱	کارشناسی ارشد خطمشی عمومی
۱۱۲	برنامه درسی کارشناسی ارشد خطمشی عمومی
۱۱۴	دوره کارشناسی خطمشی عمومی
۱۱۵	دوره های تخصصی و اجرایی خطمشی عمومی
۱۱۶	مراکز و مؤسسات وابسته به دانشکده حکمرانی تورنتو
۱۱۶	بنیاد دانشجویی نوآوری خطمشی
۱۱۶	مرکز نوآوری خطمشی ماوئت
۱۱۸	فصل سوم: دانشکده های حکمرانی اروپا
۱۱۸	(الف) دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی لندن
۱۱۸	معرفی مختصر
۱۲۱	وضعیت آموزشی دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی لندن
۱۲۳	برنامه آموزشی دانشکده
۱۲۱	گروه های آموزشی
۱۱۲	کیفیت فارغ التحصیلان
۱۲۶	رویکرد پژوهشی
۱۲۶	همکاری ها و مشارکت علمی
۱۲۷	کتابخانه
۱۲۷	نظام مدیریتی دانشکده
۱۲۸	منابع مالی
۱۲۹	هزینه های مقطع کارشناسی ارشد

۱۲۹	قدرت نفوذ و تأثیر دانشکده لندن
۱۳۰	زندگی دانشجویی
۱۳۱	معرفی رشته‌های ناظر به حکومت دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی لندن
۱۳۱	رشته حکومت
۱۳۲	دوره دکتری علوم سیاسی
۱۳۳	برنامه کارشناسی ارشد اداره امور عمومی (مدیریت دولتی)
۱۳۶	ب) دانشکده حکومت بلاوتنیک دانشگاه آکسفورد
۱۳۶	تاریخچه تشکیل دانشکده حکومت بلاوتنیک
۱۳۶	لشونارد بلاوتنیک، مؤسس دانشکده حکومت
۱۳۷	چشم‌انداز، مأموریت و اهداف دانشکده بلاوتنیک
۱۳۸	موقعیت مکانی، معماری و امکانات دانشکده
۱۴۰	وفایت آموزشی دانشکده حکومت بلاوتنیک
۱۴۰	پذیرش دانشجویان دانشکده حکومت بلاوتنیک
۱۴۱	دوره کارشناسی ارشد خط‌مشی عمومی
۱۴۲	شرایط مورد نیاز برای ورود به دوره کارشناسی ارشد خط‌مشی عمومی
۱۴۳	برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد خط‌مشی عمومی
۱۴۵	مهارت‌های حرفه‌ای مورد تأکید دانشکده
۱۴۶	پروژه تابستان
۱۴۷	دکتری پژوهشی خط‌مشی عمومی
۱۴۸	فارغ‌التحصیلان دانشکده حکومت بلاوتنیک
۱۴۹	برنامه‌های نوآورانه و ویژگی‌های خاص دانشکده حکومت بلاوتنیک
۱۵۰	هزینه‌های تحصیلی دانشکده حکومت بلاوتنیک
۱۵۰	دریافت بورس تحصیلی و حمایت‌های مالی
۱۵۱	۱. دریافت کمک‌های مالی از طریق دانشگاه آکسفورد
۱۵۱	۲. کمک‌های مالی از سازمان‌های خارجی
۱۵۲	۳. حمایت مالی دانشکده
۱۵۲	۴. حمایت مالی توسط دولت و کشور خود دانشجویان
۱۵۲	برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌ها
۱۵۳	ج) دانشکده حکمرانی هرتی
۱۵۴	بنیاد هرتی
۱۵۶	چشم‌انداز و بیانیه مأموریت دانشکده حکمرانی هرتی
۱۵۷	اهداف دانشکده حکمرانی هرتی
۱۵۸	اصول و قواعد دانشکده حکمرانی هرتی

۱۵۸	۱. بین رشته ای
۱۵۸	۳. رویکرد بین بخشی
۱۵۸	۳. بین المللی بودن
۱۵۸	۴. عقل محوری
۱۵۹	فرهنگ حاکم بر دانشکده حکمرانی هرتی
۱۶۰	وضعیت آموزشی دانشکده حکمرانی هرتی
۱۶۱	بودجه و کمک هزینه های تحصیلی
۱۶۲	برنامه ها و رشته های درسی دانشکده حکمرانی هرتی
۱۶۲	پایه های دکتری رشته حکمرانی
۱۶۳	کارشناسی ارشد خط مشی عمومی
۱۶۵	کارشناسی ارشد امور بین الملل
۱۶۵	کارشناسی شد مدیریت دولتی اجرایی
۱۶۶	ارتباط با فارغ التحصیلان
۱۶۷	فصل چهارم: تحلیل پدیده ها، جمع بندی و ارائه الگوی دانشکده حکمرانی
۱۶۹	ورودی های دانشکده حکمرانی
۱۷۰	اهداف دانشکده حکمرانی
۱۷۱	مأموریت دانشکده حکمرانی
۱۷۳	فرآیندهای اصلی و حمایتی در دانشکده حکمرانی
۱۷۳	فرآیندهای اصلی دانشکده حکمرانی
۱۷۳	۱. نظام تربیت و آموزش دانشکده حکمرانی
۱۸۱	۲. نظام پژوهشی
۱۸۲	۳. نظام دستور کارگذاری، گفت و گو سازی و شبکه سازی
۱۸۵	۴. نظام تربیت و کادر سازی در دانشکده حکمرانی
۱۸۶	فرآیندهای حمایتی دانشکده حکمرانی
۱۸۷	۱. معماری و ساخت فیزیکی
۱۸۸	۲. ساختار اجتماعی و الگوی اداره
۱۸۹	۳. نظام تأمین مالی و بودجه
۱۹۱	۴. نظام حمایت مالی و پشتیبانی تحصیلی
۱۹۲	رهاوردها و تأثیرات دانشکده حکمرانی
۱۹۴	منابع
۱۹۷	سایت های دانشکده های حکمرانی

❖ پیشگفتار

پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت، متکی به نیروی انسانی متعهد و جوان در جهت کارآمدسازی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران سازمان‌دهی شده است. این پژوهشکده با رویکرد آینده‌پژوهی و حل مسئله و با التزام به مبانی حکمی، ارزش‌های انقلاب اسلامی، اخلاق اسلامی و پایبندی به منافع عامه، بهبود مستمر و توسعه دانش خط‌مشی‌گذاری اسلامی-ایرانی را در حوزه‌های گوناگون اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و علم و فناوری را سرلوحه خویش قرار داده است و در این راستا، تألیف، تدوین و ترجمه متونی را که اهداف کلان پژوهشکده را در حوزه‌های فوق‌الذکر محقق می‌سازد، در دستور کار خود قرار داده است.

با همین اساس، معاونت علمی پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت، با نظارت مأموریت پیش‌گفته و در راستای چشم‌انداز «مرجع معتقد کارآمدسازی نظام جمهوری اسلامی ایران»، خود را ملزم به رویکرد محققانه و نه صرف علمی، در راستای سیاست‌پژوهی دانسته و سعی بر آن دارد که دغدغه‌ی حل مسائل عمومی نظام جمهوری اسلامی ایران، در تمامی آثار مطبوع پژوهشکده جاری و ساری باشد.

ایده اثر حاضر (دانشکده حکمرانی: مطالعه تطبیقی دانشکده‌های حکمرانی منتخب جهان)، در بستر فهم مسئله نبود نهاد‌های علمی متولی کادرسازی در مناصب خط‌مشی‌گذاری نظام جمهوری اسلامی ایران در پژوهشکده شکل گرفته و با تلاش کارگروه حکمرانی پژوهشکده به مرحله ظهور رسیده است. این اثر، علاوه بر استفاده از تجارب دانشکده‌های حکمرانی جهان، با تجربه زیسته نگارندگان در پژوهشکده عجین شده است؛ چرا که پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت، مأموریت خود را در بستر مدرسه حکمرانی بدین‌گونه کرده است و نگارندگان در چنین بستری درصدد پاسخ به چیستی، چگونگی و چرایی مدرسه حکمرانی برآمدند.

کتاب حاضر با نگاهی نظام‌مند و البته مسأله‌محور به دانشکده حکمرانی نگرسته و الگوی نهایی خود را در قالب خرده‌نظام‌های حمایتی و خرده‌نظام‌های اصلی آموزش، پژوهش، گفتمان‌سازی و جامعه‌پذیری، تربیت و کادرسازی و همچنین داده

و ستاده دانشکده ارائه کرده است. امید است تلاش نگارندگان جناب آقای محمد عبدالحسین زاده، پژوهشگر پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت و جناب آقای دکتر مهدی عبدالحمید، استادیار دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران مثمر ثمر واقع شده و شاهد تشکیل دانشکده‌های حکمرانی در نظام جمهوری اسلامی ایران در جهت ارتقاء بیش از پیش کیفیت حکمرانی باشیم.

معاونت علمی

پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت

❖ مقدمه

از آغاز پیدایش جوامع انسانی، موضوع حکمرانی با فراز و نشیب، محل بحث و بررسی بوده است؛ گاه حکومت را در قامت شر لازم تصویر کرده و گاه آن را فرشته نجات انسان‌ها معرفی می‌کردند. آن‌چه در سال‌های اخیر، نظریه‌پردازان تا حدودی بر آن متفق شده‌اند، ارتقاء و اعتلاء حکومت است، نه تضعیف و حذف آن. مدیریت دولتی نوین که تمام همت خود را مصروف واگذاری امور به دستان نامرئی بازار و تضعیف حکومت کرده بود، در عرصه نظر و عمل با شکست مواجه گردید و رویکردهای نوینی هم‌چون بازآفرینی دولت، خدمات عمومی نوین و ... شکل گرفت که اصالت دولت و حکومت را پذیرفته و در راستای اصلاح و بهبود دولت گام برداشت.

بر این اساس، جوامع علمی در راستای کمک به ارتقاء دانش و عمل حکمرانی، به سمت تأسیس مراکز علمی متمرکز بر مسائل و موضوعات حکمرانی رفتند که از آن‌ها با نام دانشکده حکومت یاد می‌شود. دانشکده حکومت یا دانشکده حکمرانی اصطلاحی است که برای دانشکده‌ها و اندیشکده‌هایی به کار می‌رود که در حوزه امور عمومی، راه در بین الملل و خط‌مشی عمومی فعالیت می‌کنند. دانشکده‌های حکمرانی به‌عنوان یکی از مهمترین بازبگران عرصه خط‌مشی‌گذاری عمومی، به سلامت خط‌مشی‌ها در تدوین، اجرا و ارزشیابی کمک کرده و زمینه‌ساز دستورکارگذاری خط‌مشی‌های ساله در نظام خط‌مشی‌گذاری هدف می‌شوند. دانشکده حکمرانی یا حکومت‌ز می‌تواند جلی برای آموزش، پژوهش و گفت‌وگو در دانش خط‌مشی عمومی و ارائه امور عمومی در جهت شناسایی، اولویت‌بندی و حل مسائل عمومی دانست؛ دانشکده‌ای که با تغییر و بهبود در محیط پیرامونی از طریق کادرسازی، نظام‌سازی، و گسترش سامان گرفته‌اند. بنابراین باید پیوند بسیار نزدیک و عمیقی با دانش خط‌مشی عمومی و اداره امور عمومی داشته باشند.

در این میان، نظام جمهوری اسلامی ایران که بر پایه اصول و ارزش‌های پذیرفته شده اسلامی تشکیل شده است، بیش از هر نظام دیگری نیازمند اداره کارآمد، سالم و متعالی است. تشکیل دانشکده‌های حکمرانی با حضور جمعی از متخصصان علمی دانشگاهی، مدیران، مسئولان و خط‌مشی‌گذاران ملی و هم‌چنین جذب دانشجویان

با روحیه خدمت به کشور، اقدام بسیار مهمی است که در حال حاضر بایستی به آن توجه کرد. دانشکده‌هایی که تمام سعی خود را مصروف تربیت نیروهای متعهد و کارآمد جهت قرارگیری در مناصب حکومتی کنند.

کتاب حاضر در قالب چهار فصل تدوین شده است. در فصل اول، مفهوم‌شناسی، اهداف، کارکردها و ضرورت دانشکده‌های حکمرانی تبیین می‌شود. در فصل دوم، دانشکده‌های حکمرانی امریکا و امریکای شمالی، معرفی می‌شوند. دانشکده حکومت کندی، دانشکده حکومت هلمز، دانشکده حکومت بوش در کشور امریکا و دانشکده حکمرانی و خدمت عمومی تورنتو در کانادا در این فصل معرفی و تبیین می‌شوند. در فصل سوم، دانشکده‌های حکمرانی قاره اروپا معرفی می‌شوند. دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی لندن و دانشکده حکومت بلاتینیک دانشگاه آکسفورد، دانشکده‌های حکمرانی دانشگاه انگلستان هستند که معرفی خواهیم کرد. در همین فصل، مختصات و ویژگی بارز دانشکده حکمرانی هریتی را هم که دانشکده‌ای تازه تأسیس در آلمان است بیان خواهیم کرد. در فصل چهارم، هفت دانشکده حکمرانی مذکور را به‌طور کامل از لحاظ آموزشی، پژوهشی، تأمین مالی، اداری، معماری و ساختار فیزیکی و ... بررسی خواهیم کرد و خواهیم کوشید که توصیفی جامع از دانشکده‌های حکمرانی بر اساس نگاه نظامی در قالب دروندادها، فعالیت‌های اصلی، فعالیت‌های حمایتی، رهاوردها و پیامدهای دانشکده‌های حکمرانی ارائه کنیم. کتاب حاضر به عنوان نخستین اثر موجود در حوزه دانشکده‌های حکمرانی و حکومت، برای استفاده در دانشگاه‌ها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی، نهادهای آموزشی و فرهنگی، مراکز پژوهشی، اندیشکده‌ها، کانون‌های تخصصی، علاقه‌مندان به این حوزه تدوین شده است. این اثر، که حاصل تلاش چندین ساله مؤلفان در حوزه دانشکده حکمرانی است در بستر پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت و مبتنی بر تجربه‌ی زیسته نگارندگان در پژوهشکده تدوین شده است. کتاب حاضر، گزارش پژوهشی گام اول پروژه الگوی مطلوب دانشکده حکمرانی است که در پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت در حال انجام است. در گام اول مقرر شد با شناسایی دانشکده‌های حکمرانی مطرح و پیشرو جهانی، با انجام یک مطالعه تطبیقی، ماهیت، مأموریت، فرایندها و سازوکارهای دانشکده‌های منتخب شناسایی شوند. گام دوم و نهایی پروژه تدوین الگوی بومی

دانشکده حکمرانی مختص زیست‌بوم جمهوری اسلامی ایران است که شروع آن در پژوهشکده آغاز شده است و انشاءالله در آینده نزدیک به جامعه علمی و اجرایی کشور عرضه خواهد شد.

متخصصان و اساتید بزرگوار بسیاری در به ثمر رسیدن کتاب حاضر، نقش داشته‌اند که جا دارد از تمامی آن‌ها تشکر و قدردانی به عمل آید. سهم بزرگوارانی هم چون دکتر مهدی شاملی ریاست فعلی پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت، دکتر حامد سروری ریاست پیشین پژوهشکده و دکتر علی‌اصغر پورغزت استاد مدیریت دولتی دانشگاه تهران در این مسیر غیرقابل انکار است. بدون شک علی‌رغم دقت نویسندگان در تدوین و ویرایش کتاب و زحمات سرکارشان استاد غلام‌عباس بنی ویراستار ادبی، همچنان کاستی‌هایی در آن وجود دارد که امید است استادان، محققان، کارشناسان، مدیران، مسئولان و دانشجویان محترم نظرات و دیدگاه‌های خود را در اختیار ما قرار دهند تا در نسخه‌های آتی اعمال گردد. در پایان شکرگذار خود را از درگاه ایزد منان ابراز می‌داریم و امیدواریم این اثر، گامی مؤثر برای تحقق آرمان‌ها و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران باشد؛ ان‌شاءالله.

محمد عبدالحسین زاده

پژوهشگر پژوهشکده سیاست‌پژوهی

و مطالعات راهبردی حکمت

دکتر مهدی عبدالحمید

استادیار دانشگاه علم و صنعت ایران